

«РАНКИ В УКРАЇНІ» - СЕРІЯ ЖИВОПИСНИХ РОБІТ ТЕТЯНИ КИЛІВНИК

Цуркан Катерина Сергіївна

к. і. н., викладач

Львівська національна академія мистецтв

м. Львів, Україна

Вступ

До найбільш актуальних тем у творчості сучасних українських художників є війна в Україні. Гостро постає питання національної самоідентичності. В доступний технічний спосіб митці відображають не тільки власні, але й суспільні емоційні переживання.

Метою розвідки є висвітлити смисли живописних робіт серії «Ранки в Україні». *Об'єктом* є творчість Т. Килівник, а *предметом* – означена серія робіт та її місце у творчому доробку художниці. Для висвітлення зазначеної проблематики використані першоджерела (фотографії робіт художниці). Матеріал опрацьований із застосуванням аналітичного методу, з емпіричних застосовуються методи спостереження та інтерв'ю. Серія була остаточно сформована художницею 19 липня 2022, інформація щодо робіт отримана від художниці; узагальнена та структурована автором тез, публікується вперше.

Т. Килівник є членом Національної спілки художників України (далі НСХУ), твори репродуковані: в монографії К. Цуркан [7, с. 219], каталогах виставок [3; 4], на веб-сайті [8], публічних сторінках в соцмережах [9; 10], коротка розвідка про поєднання живопису та художнього текстилю у творчості Т. Килівник на матеріалах періоду 2010-2016 рр. була опублікована К. Цуркан у матеріалах конференції в 2018 р. [6], творчі результати зацікавлення художниці етнографією увійшли до статті автора тез у 2021 р. [5]. Відтак творчість художниці потребує більш ґрунтовного та систематичного дослідження.

«Ранки в Україні» - серія з десяти робіт-історій, створених у техніці олійного живопису, в яких відображений емоційний стан художниці щодо російсько-української війни. Першим твором серії є «Страждене місто» (100x100 см.) [Л. 1], створений у квітні 2022 року. Це робота з динамічною абстрактною контрастною композицією, є рефлексією на події в Маріуполі, але художниця навмисне називає роботу не залучаючи назви міста, оскільки присвячує твір кожному місту, яке постраждало від російської агресії. Композиція за характером та колоритом не типова для художниці, що логічно пояснюється її емоційним переживанням, прагненням передати стан розпачу та болю людей від факту зруйнованих міст, які донедавна були життєдіяльними. Другий твір «Крила» [Л. 2] відображає емоційний стан боротьби за свободу. Кожна битва проходить через біль та знесилання, але є вихід - надія та віра. Ідея передається через абстрактну композицію, власне «крила» мають колористику відтінків червоного (нижня частина композиції) та світло-блакитного (верхня частина), що символічно передає послідовність етапів страждання та заспокоєння. Робота створена у 2021 році, їй передувала невелика робота художниці, яка була перенесена на формат 70x70 см. та експонована на виставці осінній салон «Високий замок» (Львів, 2021) [4]. «Страждене місто» і «Крила» одночасно належать до двох серій - «Ранки в Україні» і «Через біль до перемоги», як такі, що мають знакове значення в творчості художниці.

Основою наступних двох творів є біблійні смисли. Створені в різний час, вони мають спільність об'єкту статичної композиції - в одному випадку зображення будинку («Дім на скелі»), в іншому – фортеці («Єрихон»). Такий мотив у творчості Т. Килівник не випадковий, мотив будинку як образ захисту тут спрямований на заклик без сумніву та страху покласти на Божу допомогу. «Дім на скелі» (100x100 см.) співзвучний біблійній притчі про мудрого чоловіка, який побудував дім на камені, і тому дім його вцілів, коли прийшли негаразди [1]. Створений у 2021 році, експонований на виставці членів НСХУ «Весняний салон» [3]. Композиція побудована на контрасті жовтого та синього, який пом'якшується

відтінками фіолетового, світло-блакитного, помаранчевого. В композиції присутня умовна горизонтальна пляма, яка розділяє роботу на дві частини, при цьому тло верхньої і нижньої частини витримане у світло-блакитних відтінках. Такий підхід спонукає глядача до більш глибокого усвідомлення та переоцінки зовнішньо очевидних реалій. Робота «Єрихон» (100х100 см.) була завершена у травні 2022 р., є закликом до віри в перемогу, яка неодмінно настане з допомогою Божою. Це образ історії про перше біблійне військове чудо після приходу ізраїльського народу в землю Ханаанську - падіння стін міста Єрихон [2]. Твір витриманий у синьо-фіолетових тонах, має статичну композицію, з точки зору емоційного сприйняття передає стан спокою.

П'ята картина – «Гроза» (2022, 60х60 см.) [Л. 3] розділяє серію «Ранки в Україні» на два блоки. Перший блок пов'язаний з позицією боротьби та витримки, другий блок передаватиме рух вперед. «Гроза» є композицією з квітковим мотивом у відтінках блакитного кольору з акцентами жовтого та білого кольорів. Варто зазначити, що стани природи у творчості Т. Килівник досить часто передаються через образ квітки. Квіти постають об'єктом емоційної реакції художниці на події, зовнішні чинники, окремі роботи із зображенням квітів несуть смислове навантаження та потребують не лише споглядання, а й пояснення закладених смислів. Як-от у твір «Гроза» художниця вкладає стан ризику, загрози, але і впевненості, що після бурі приходить штиль. При цьому пластика квітів не є агресивною, вона досить стримана. Таким чином цей твір доповнює серію робіт з напрямку абстрактно-алегоричного живопису.

Твори «Шлях крізь гору», «Туман» та «Перше світло» створені протягом 2020 року, за смисловим навантаженням доповнюють один одного. «Шлях крізь гору» передає етап долаття перепон, які виникають, коли є бажання рухатися до цілі. Цей шлях потребує зусиль, але несе вихід та веде до свободи. Твір «Туман» за смислом доповнює попередній, говорить про перепону на шляху, в який нічого не видно і незрозуміло, але людина знає, що туман завжди розсіюється, коли

приходить світло. «Шлях крізь гору» та «Туман» витримані в холодній гамі, композиції статичні та стримані, однак в творі «Туман» відбувається пом'якшення в кольорі та мазках. «Перше світло» відображає стан виходу, коли в людини з'являється віра. Тут гама змішана, ліва частина композиції тепла за колористикою. Серія завершується двома творами з квітковими мотивами. Дев'ятий твір «Надія» (2022, 60х60 см.), виражає просвітлення вірою. У цьому творі художниця навмисне залучає наскільки можливо легкі мазки та прозорі відтінки, бо надія приносить полегшення. Робота представляє собою теплу за кольоровою гамою композицію, в її основі жовті іриси на світло-блакитному тлі. Десята картина «Дихання весни» (2022, 60х60 см.) говорить, що завжди перемагає весна, бо це нове життя, яке неможливо знищити. Це композиція у легких червоно-блакитних відтінках, квіти напівабстрактні [Іл. 4].

Результати. Згідно нашого спостереження протягом 2014-2022 рр. живописну творчість Т. Килівник можна умовно поділити на три напрямки: композиції з квітковими мотивами, натюрморти з натури, абстрактно-алегоричні композиції-історії. Донедавна художниця створювала окремі композиції на теми, які її хвилювали, новим вектором стали серії, що об'єднують картини-історії у візуальну «книгу». «Ранки в Україні» є першою серією у абстрактно-алегоричному напрямку художниці, де кожна з робіт несе характерне смислове навантаження для створення комплексного образу. Назва серії говорить про те, що кожна з картин є умовною історією одного дня.

До висновків розвідки відносимо: 1) «Ранки в Україні» є важливим смисловим проектом в творчості Тетяни Килівник, який потрібно враховувати при подальшому спостереженні за творчою діяльністю художниці.

2) Серія вносить важливий вклад в культуру українського мистецтва, висвітлюючи рефлексії художниці на тему війни та закликаючи глядача до віри в перемогу України.

Список використаних джерел:

1. Біблія. Новий заповіт, Євангеліє від Матвія 7:24-25, UBIO'88
2. Біблія. Старий Заповіт, книга Ісуса Навина 6:20, UBIO'88
3. Весняний салон. 2021. Каталог.
4. Осінній салон «Високий замок». 2021. Каталог.
5. Цуркан К. С. Роль етнографічних практик у формуванні етнічної складової сучасного текстилю (на матеріалах етнографічних практик кафедри художнього текстилю ЛНАМ). Народознавчі зошити. 2021. № 4. С. 201–214.
6. Цуркан К. С. Синтез живопису та художнього текстилю у творчості Тетяни Килівник. «Технології та їх вплив на сучасну культуру і мистецтво України»: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 22-23 березня 2018. С. 110.
7. Цуркан К. С. Художній текстиль на Львівщині в другій половині XIX – на початку XXI ст.: освітньо-культурний аспект. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2020. 276 с.
8. Веб-сайт Тетяни Килівник URL: <https://taniakilivnik.com> (дата звернення: 05.08.2022).
9. Персональна публічна сторінка Тетяни Килівник в мережі Фейсбук <https://www.facebook.com/taniakilivnik.art> (дата звернення: 05.08.2022).
10. Персональна публічна сторінка Тетяни Килівник в мережі Інстаграм <https://www.instagram.com/taniakilivnik.art> (дата звернення: 05.08.2022).

Джерело:

Цуркан К. С. «Ранки в Україні» - серія живописних робіт Тетяни Килівник: Proceedings of XV International Scientific and Practical Conference MODERN DIRECTIONS OF SCIENTIFIC RESEARCH DEVELOPMENT Chicago, USA, 10-12 August 2022. P. 272-277

Іл. 1. «Страженне місто»

Іл. 2. «Крила»

Іл. 3. «Гроза»

Іл. 4 «Дихання весни»